

Sygn. akt I ACa 1562/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lipca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jerzy Bess
Sędziowie:	SSA Grzegorz Krężolek (spr.) SSA Paweł Czepiel
Protokolant:	st. sekr. sądowy Urszula Kłosińska

po rozpoznaniu w dniu 11 lipca 2018 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa **B. Z. (1)**

przeciwko **Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Zakładu Karnego w T.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 7 września 2017 r. sygn. akt I C 650/15

1. **oddala apelację ;**

2. **zasądza od powoda B. Z. (1) na rzecz Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;**

3. **przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Tarnowie na rzecz adwokata K. W. kwotę 147,60 zł, w tym 27,60 zł podatku od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

SSA Grzegorz Krężolek SSA Jerzy Bess SSA Paweł Czepiel

Sygn. akt : I ACa 1562/17

UZASADNIENIE

Uznając za niezasadne roszczenia powoda B. Z. (1), skierowane przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Zakładu Karnego w T. o zadośćuczynienie i odszkodowanie za krzywdę i szkodę jakich doznał w związku z warunkami w których

odbywał w zakładzie karę pozbawienia wolności w okresach bliżej określonych w podstawie faktycznej powództwa , Sąd Okręgowy w Tarnowie , wyrokiem z dnia 7 września 2017r :

- oddalił powództwo [pkt I] ,

- zasądził od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 120 zł , tytułem zwrotu kosztów procesu oraz

- przyznał od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Tarnowie na rzecz adwokata K. W. , wynagrodzenie w kwocie brutto 147,60zł , tytułem kosztów nieopłaconej prawnej udzielonej powodowi z urzędu [pkt III sentencji rozstrzygnięcia].

Sąd Okręgowy ustalił następujące fakty istotne dla rozstrzygnięcia :

Powód B. Z. (1) przebywał w Zakładzie Karnym w T. w okresach od 6 listopada 1997 r. do 9 czerwca 1998 r., następnie od dnia 30 marca 2000 r. do 2 marca 2001 r. oraz od dnia 14 maja 2001 r. do 29 czerwca 2012 r.

Zakład Karny w T. znajduje się w budynku przy ul. (...). Budynek został wybudowany na początku XX wieku. Budynek, w tym również cele w których przebywają więźniowie był w latach 2005 r. - 2009 r. remontowany. Cele mieszkalne są wyposażone w wyodrębniony, zabudowany kącik sanitarny, oddzielony od celi trwałymi ścianami. W celach nie ma ciepłej wody, jest na bieżąco woda chłodna. Cele są wyposażone w środki higieniczne i sprzęt kwaterunkowy zapewniający zarówno indywidualne miejsce do spania - łóżko, jak też miejsce do spożywania posiłków. Cele mieszkalne są wyposażone w instalację centralnego ogrzewania zapewniającą właściwą temperaturę, oraz odpowiednie oświetlenie jarzeniowe i żarowe wykonane zgodnie z projektem instalacji elektrycznej. Ze względu na warunki architektoniczne budynku pomieszczenia w których przebywają osadzeni nie są wyposażone w instalację wentylacyjną. Wykwity pojawiające się na ścianach cel są wynikiem nienależytego wietrzenia cel przez więźniów. Wyposażenie w zakładzie karnym oraz ilość środków czystości były zgodne z regulaminem. Serwowane osadzonym posiłki są zgodne z normami obowiązującymi na terenie jednostki; istnieje także możliwość ustalenia diety ze względu na stan zdrowia. W latach 2005 r. - 2009 r. w budynku ZK w T. dokonano wymiany instalacji wodnych i elektrycznych oraz okien z drewnianych na plastikowe.

Od 2012 r. na terenie więzienia nie występowały przypadki przeludnień. Zakład Karny w T. poddawany jest kontrolom pracowników Sanepidu, Powiatowego Nadzoru Budowlanego i Nadzoru Służby Więziennej. W trakcie kontroli przeprowadzanych po 1 lutego 2012 r. nie ujawniono żadnych istotnych uchybień w jego funkcjonowaniu.

W zakładzie przeprowadzanie badań lekarskich w obecności funkcjonariusza nie wykonującego zawodu medycznego lub przeprowadzanej kontroli osobistej było zgodne z przepisami ustawy z dnia 06 czerwca 1997 r. Kodeks Karny Wykonawczy (Dz. U Nr 90 poz. 557 z późn. zm.). Czynności przeszukania prowadzono zawsze zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Wyłączenia prądu w celach były związane z trudną sytuacją finansową i oszczędnościami ale miały miejsce w z góry określonych okresach. Osadzeni byli o nich informowani.

Powód nigdy nie był zmuszany do słuchania radiowęzła, otrzymał wyżywienie zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie. Podobnie w czasie transportu B. Z. (1) , przestrzegano wymogów przewidzianych przepisami.

Badania w ambulatorium przeprowadzano z zachowaniem odpowiedniego poziomu intymności osadzonych. Funkcjonariusze Służby Więziennej odnosili się do nich właściwie . Powód nigdy nie był poniżany. Był osadzany w celach zgodnie z składanymi oświadczeniami w przedmiocie używania wyrobów tytoniowych.

Z dalszej części ustaleń wynika , że powód w dniach 4 marca 1998 r. – 20 kwietnia 1998 r., 22 kwietnia 1998 r. – 8 czerwca 1998 r., 10 kwietnia 2000 r. – 1 marca 2001 r. , 24 maja 2001 r. – 28 grudnia 2010 r., 3 stycznia 2011 r. – 28 czerwca 2012 r. był zatrudniony w na terenie więzienia , na podstawie skierowania do pracy.

W tym czasie otrzymywał wynagrodzenie w kwotach od 415 zł do 1 500 zł miesięcznie , w zależności od okresu zatrudnienia oraz jego wymiaru czasowego. Kwoty te odpowiadały właściwym przepisom Ponadzakładowego Układu Zbiorowego Pracy.

1 marca 2001 r. B. Z. (1) , w trakcie wykonywania pracy w Gospodarstwie Pomocniczym - Zakładzie Produkcyjnym przy Zakładzie Karnym w T., doznał urazu poparzenia powieki i zadrapania spojówki prawego oka. W ambulatorium zakładu udzielono mu pierwszej pomocy i skierowano na badania specjalistyczne w poradni okulistycznej Szpitala Wojewódzkiego.

Po konsultacji został , w dniu następnym, przetransportowany do aresztu śledczego w B. na oddział okulistyczny. Dalsze leczenie trwało do 15 maja 2001 r. Po przebytych leczeniu powód nie odczuwał żadnych dolegliwości bólowych oraz innych następstw doznanego urazu .

Rozważania prawne Sąd I instancji rozpoczął od oceny podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia zgłoszonych roszczeń. Uznał , odwołując się do brzmienia art. 442¹ §1 kc , iż jest on uzasadniony w odniesieniu do tych , z tytułu zadośćuczynienia i odszkodowania , które powód wiąże z okresem swojego pobytu w zakładzie karnym w T. , wcześniejszym aniżeli trzy lata przed wniesieniem pozwu. [17 czerwca 2015r]

Skoro , ja wskazywał Sąd , B. Z. (1) opuścił zakład 29 czerwca 2012r , podstawą jego roszczeń kompensacyjnych mogą być jedynie zdarzenia , które miały miejsce w okresie pomiędzy 17 a 29 czerwca 2012r.

Nie ma przy tym , jego zdaniem żadnych podstaw faktycznych dla potwierdzenia oceny , że podniesienie przez reprezentującą pozwaną Skarb Państwa Prokuratorię Generalną RP , zarzutu przedawnienie stanowi nadużycie prawa podmiotowego.

W odniesieniu do żądania odszkodowawczego , które powód wywodził z faktu nieprawidłowego naliczenia mu wynagrodzenia w okresie , kiedy był na terenie więzienia zatrudniony , Sąd Okręgowy wskazał , że B. Z. (1) po pierwsze nie dowiódł w postępowaniu tej nieprawidłowości , a po wtóre , jako zatrudniony na podstawie skierowania do pracy , powinien był kierować swoje pretensje finansowe do Dyrektora Zakładu.

Wydana przezeń w tym przedmiocie decyzja , podlegała zaskarżeniu w sposób określony przez przepisy kodeksu karnego wykonawczego. Z takiej drogi powód wówczas nie skorzystał.

W bardzo obszernej i nadmiernie redakcyjnie rozbudowanej , dalszej części uzasadnienia , Sąd , odwołując się min. D przepisów Konstytucji , kodeksu cywilnego , ukształtowanego orzecznictwa sądowego oraz wypowiedzi Europejskiego Trybunału Praw Człowieka , dokonał analizy zasadności roszczeń powoda z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wywołaną twierdzonym przez B. Z. (1) naruszeniem jego godności i prawa do humanitarnego traktowania , wobec warunków w jakich obywał karę pozbawienia wolności.

W konkluzji swojej oceny stanął na stanowisku , że warunki te[w okresie nie objętym zarzutem przedawnienia ale także wcześniej] odpowiadały wymaganym w tym względzie przepisom , a fakty ustalone w sprawie nie potwierdzają tego , aby można było mówić o naruszeniu dóbr osobistych powoda. Zatem roszczenie kompensacyjne , mające wyrównywać wynikający stąd uszczerbek niemajątkowy nie może zostać uwzględnione.

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach [procesu była norma art. 98 §1 i 3 kpc i wynikająca z niej zasada odpowiedzialności za wynik sprawy.

W apelacji od tego wyroku B. Z. (1), zaskarżając je w całości, domagał się wydania przez Sąd II instancji rozstrzygnięcia reformatoryjnego i uwzględnienia zgłoszonych roszczeń oraz obciążenia strony przeciwnej kosztami sporu za obydwie instancje.

Ponadto pełnomocnik skarżącego, ustanowiony z urzędu, domagał się przyznania, ze środków budżetowych Skarbu Państwa, na swoją rzecz wynagrodzenia za pomoc prawną świadczoną powodowi przed Sądem II instancji, wobec jej nie pokrycia przez zastępowanego w jakimkolwiek zakresie.

Środek odwoławczy został oparty na następujących zarzutach :

- naruszenia prawa procesowego, w sposób mający dla treści rozstrzygnięcia istotne znaczenie, a to:

a/ art. 233 kpc wobec przekroczenia przez Sąd I instancji granic swobodnej oceny dowodów i zastąpienie jej oceną dowolną wobec nie uznania za wiarygodną relacji powoda, przesłuchanego w charakterze strony, co do złych warunków w jakich odbywał w ZK T. karę pozbawienia wolności, mimo, że jego zeznanie, w tym zakresie, było zgodne z deponcjami świadków współosadzonych ze skarżącym, którzy te złe warunki, w postaci braku wentylacji w celach, zagrzybienia na ich ścianach czy też nie właściwej jakości podawanych więźniom posiłków, potwierdzili,

b/ art. 278 kpc, w następstwie nie przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego z zakresu okulistyki co do następstw uszkodzenia powieki i spojówki oka powoda podczas pracy na terenie zakładu i zastąpienie jej oceną Sadu, który takimi specjalnymi wiadomościami w tej dziedzinie medycyny nie dysponuje,

- naruszenia prawa materialnego, a to art. 5 kc, wobec jego niezastosowania w odniesieniu do oceny zarzutu przedawnienia roszczeń zgłoszonych przez B. Z. (1).

Jego zdaniem istniały ku temu dostateczne podstawy faktyczne, aby w ten właśnie, jako sprzeczny z zasadami współżycia społecznego, ocenić ten zarzut strony przeciwnej.

Ponadto, jak podnosił apelujący, Sąd Okręgowy w ramach oceny tego zarzutu, postąpił niezasadnie uznając, że termin przedawnienia należy liczyć od momentu rozpoczęcia odbywania kary przez powoda, mimo że o złych, jego zdaniem, warunkach osadzenia dowiedział się on z biegiem czasu już kiedy odbywał karę.

Odpowiadając na apelację, reprezentant procesowy strony przeciwnej wniósł o jej oddalenie, jako pozbawionej usprawiedliwionych podstaw oraz obciążenie powoda kosztami postępowania apelacyjnego.

Rozpoznając apelację, Sąd Apelacyjny rozważył :

Środek odwoławczy B. Z. (1) nie jest uzasadniony i podlega oddaleniu.

Nie ma racji powód ponosząc zarzuty procesowe.

Oceniając ten, w ramach którego skarżący neguje sposób przeprowadzenia przez Sąd Okręgowy oceny dowodów, wskazując na wstępie, że z pewnością apelującemu chodziło o naruszenie normy, która obejmuje pierwszą z jednostek redakcyjnych tego przepisu, przypomnieć należy odwołując się do utrwalonego i podzielanego przez skład Sądu Apelacyjnego rozstrzygającego sprawę, stanowiska Sądu Najwyższego, wypracowanego na tle wykładni art. 233 §1 kpc, iż jego skuteczne postawienie wymaga od strony wykazania na czym, w odniesieniu do zindywidualizowanych dowodów polegała nieprawidłowość postępowania Sądu, w zakresie ich oceny i poczynionych na jej podstawie ustaleń.

W szczególności strona ma wykazać dlaczego obdarzenie jednych dowodów wiarygodnością czy uznanie, w odróżnieniu od innych, szczególnego ich znaczenia dla dokonanych ustaleń, nie da się pogodzić z regułami doświadczenia życiowego i [lub] zasadami logicznego rozumowania, czy też przewidzianymi przez procedurę regułami dowodzenia.

Nie oparcie stawianego zarzutu na tych zasadach , wyklucza uznanie go za usprawiedliwiony, pozostając dowolną , nie doniosłą z tego punktu widzenia polemiką oceną i ustaleniami Sądu niższej instancji.

/ por. w tej materii , wyrażające podobne stanowisko , powołane tylko przykładowo, orzeczenia Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2001, sygn. IV CKN 970/00 i z 6 lipca 2005 , sygn. III CK 3/05 , obydwie powołane za zbiorem Lex/

Ponadto nie można tracić z pola widzenia również , że swobodna ocena dowodów stanowi jeden z podstawowych elementów składających się na jurysdykcyjną kompetencję Sądu , który dowody bezpośrednio przeprowadza.

Ma to m. in. i takie następstwo , że nawet w sytuacji w której z treści dowodów można , w zakresie ustaleń , wyprowadzić równie logiczne , chociaż przeciwne do przyjętych przez Sąd I instancji wnioski , to zarzut naruszenia normy art. 233 §1 kpc , pomimo to , nie zostanie uznany za usprawiedliwiony.

Dopóty , dopóki ocena przeprowadzona przez Sąd mieści się w granicach wyznaczonych przez tę normę procesową i nie doznały naruszenia wskazane tam jej kryteria , Sąd Odwoławczy obowiązany jest ocenę tę , a to za tym idzie także wynikające z niej ustalenia faktyczne aprobować.

To , w jaki sposób powód motywuje ten zarzut pozwala na wniosek , iż jego argumentacja nie jest rzeczową , opartą na wskazanych wyżej zasadach krytyką oceny dowodów przeprowadzonych przez Sąd I instancji ale polemiką dowolną wyczerpującą się w przeciwstawieniu tej ocenie , oceny własnej , zdaniem apelującego poprawnej .

Wobec tego należy , odpierając tak zbudowany zarzut , przypomnieć jedynie , że w motywach zaskarżonego orzeczenia zostały podane powody dla których relacje wskazanych przez skarżącego świadków posłużyły ustaleniom jedynie w części , podobnie jak określone zostały przyczyny tego , iż jedynie część relacji B. Z. (1) została oceniona jako wiarygodna.

Dokonując jej , w ocenie Sądu II instancji Sąd Okręgowy nie wykroczył poza granice oceny swobodnej, opisane przez normę art. 233 §1 kpc , a skoro tak , to wbrew zapatrywaniu apelującego przepis ten nie został naruszony.

Nie ma racji powód także , gdy podnosi drugi z zarzutów procesowych.

W pierwszej kolejności należy zauważyć , że zgodnie z niekwestionowaną częścią ustaleń faktycznych wypadek w następstwie którego powód doznał uszkodzenia powieki i oka miał miejsce w dniu 1 marca 2001r , a zatem skuteczny był , wobec roszczenia wywodzonego z następstw tego zdarzenia , podniesiony przez stronę pozwaną zarzut przedawnienia . W konsekwencji Sąd I instancji nie miał obowiązku dokonywania ustaleń dotyczących następstw tego wypadku i na ich podstawie prowadzić oceny merytorycznej zasadności tej części roszczenia kompensacyjnego powoda.

Co więcej, B. Z. (1) nie powołał żadnych dowodów mogących wskazywać na takie fakty , które potwierdzałyby to , że leczenie tego urazu , które służba medyczna zakładu podjęła niezwłocznie po wypadku było nieskuteczne , prowadząc do trwałych , w dalszym ciągu w okresie którego nie obejmuje zarzut przedawnienia , konsekwencji tego urazu w zdrowiu powoda. Stąd też przeprowadzanie dowodu z opinii biegłego z zakresu okulistyki było zbędne , bo nie służyłoby dokonaniu ustaleń relewantnych z punktu widzenia treści rozstrzygnięcia.

Uznanie , iż żadem z zarzutów procesowych nie jest trafny ma to następstwo , że ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I instancji , jako kompletne i poprawne , Sąd II instancji przyjmuje za własne.

Odeprzeć również należy zarzut prawno materialny naruszenia art. 5kc

Powód nie wykazał żadnych okoliczności mogących potwierdzać to , iż funkcjonariusze strony przeciwnej swoimi działaniami lub przez zaniechania , doprowadzili do sytuacji , w której powód nie mógł wcześniej sformułować obecnie dochodzonych roszczeń . Tylko tego rodzaju zachowania , w warunkach podjęcia obrony procesowej poprzez zarzut przedawnienie , mogłyby pozwolić na usprawiedliwiony wniosek , iż odwołanie się do tego zarzutu jest działaniem ,

którego nie da się usprawiedliwić z punktu widzenia zasad współżycia społecznego , kwalifikując wybraną formę obrony jako nadużycie prawa podmiotowego.

Wobec takiej oceny , już tylko na marginesie i dla zapewnienia kompletności wyводу , w kontekście drugiego z argumentów skarżącego , jaki znalazł się w motywach ocenianego zarzutu , zauważyć należy , iż Sąd Okręgowy wcale nie twierdził , iż bieg terminu przedawnienia roszczeń B. Z. (1) należy liczyć od daty rozpoczęcia przezeń odbywania kary pozbawienia wolności w ZK T.. Wskazał , że roszczenia te , o ile ich podstawą faktyczną są zdarzenia sprzed trzech lat, licząc wstecz od daty wniesienia pozwu , są przedawnione.

Nie powołanie przez apelującego innych zarzutów natury materialnej powoduje , że Sąd II instancji może ograniczyć się , w konkluzji oceny rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego , iż nie popełnił on błędu uznając , iż ustalone w sprawie fakty nie potwierdzają tego , iż w okresie , którego nie dotyczy skutecznie postawiony przez stronę pozwaną zarzut przedawnienia , doszło do naruszenia godności powoda , w aspekcie wewnętrznym tego pojęcia , wobec warunków w jakich w tym czasie odbywał on karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w T..

Z podanych przyczyn , w uznaniu apelacji B. Z. (1) jako niezasadnej , Sąd Apelacyjny orzekł o jej oddaleniu , na podstawie art. 385 kpc w zw z art. 448 kc oraz 23 i 24 §1 kc.

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego był przepis art. 98 §1 i 3 oraz 99 kpc w zw z art. 108 §1 i 391 §1 kpc i wynikająca z niego, dla wzajemnego rozliczenia stron z tego tytułu , zasada odpowiedzialności za wynik sprawy.

Kwota należna Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej od przerywającego powoda , została ustalona na podstawie §11 ust. 1 pkt 26 w zw z §10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia MS w sprawie opłat za czynności adwokackie [z dnia 22 października 2015 [DzU z 2015 poz. 1800 ze zm]

Kwota przyznana tytułem wynagrodzenia na rzecz pełnomocnika powoda ustanowionego z urzędu za pomoc prawną udzieloną w postępowaniu apelacyjnym została określona na podstawie §14 ust. 1 pkt 26 w zw z §16 ust. 1 pkt 2 oraz 4 ust. 3 Rozporządzenia MS w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu z dnia 3 października 2016 [DzU z 2016 poz. 1714] .

SSA Grzegorz Krężolek SSA Jerzy Bess SSA Paweł Czepiel